

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 46.

Stockholm den 14 November 1912

5:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . . kr. 4: 50 1/3 år . . . kr. 2: 50 3/4 " . . . " 3: 50 1/4 " . . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1912, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	--

Kvinnofrågan och mänskoekonomien.

I Brittish Museum hänger bland andra lärorika saker till beskådande äfven ett af ett medicinalkollegium afgifvet yttrande angående de vådliga följderna för mänsklighetens hälsa såvida järnvägarna infördes. Det kunde nästan vara på tiden att som pendang utställa diverse representativa uttalanden från olika tider mot utvidgningen af kvinnans rättigheter.

Samtidens motstånd mot kvinnornas sträfvanden är ytterst en sorts tillämpning af tröghetslagen på det andliga området. Man har trampat så länge i samma spår, att man inte orkar ur dem. Så finner man uppbyggelse i den gamla satsen, att kvinnan tillhör hemmet, utan att betänka, att det gamla hemmet spolats bort af tidens ström, att vi intet gjort för att rädda det och att vi inte ha en tanke på att skaffa kvinnan en de moderna existens- och utvecklingsvillkoren motsvarande skyddad tillvaro. Dem, som påstå att kvinnans andliga prestationer stå under mannens, skulle vi vilja fråga, om den moderna rösträtten verkligen utportioneras efter andliga prestationer eller om nya samhällsgruppers inflytande begränsas efter den summa af skapande genier, som framgått ur dem. Rättigheter äro tvärtom numera ekvivalenter för behof och fordringar och för den kraft och uthållighet, hvarmed dessa göra sig gällande. Om någonsin en klass hade väntat på uppfyllandet af sina fordringar, till dess man förklarar den mogen för dessa, så hade

den allt fått vänta. Fullkomligt växer man sig först in i rätten, när man har den. Utöfningen skänker den största mognaden.

Hur vi än resonera, så stanna vi emellertid vid problemets yta, så länge vi ej se, att en samhällsfråga, framvuxen ur utvecklingsprocessens centrum, här väntar på sin lösning. Det viktigaste är ej hvad kvinnorna fordra, utan hvad förhållandena fordra af kvinnorna. Kanske det rent af vore vår skyldighet att påtvinga kvinnorna nya rättigheter, äfven om de själfva alls inte skulle önska sådana.

Kvinnan i det moderna samhället måste godtaga de existensbetingelser samtiden bjuder henne och fullgöra det anpassningsarbete dessa ålägga henne. Men därför måste hon också med eller mot sin vilja skaffa sig de oundgängliga förutsättningarna, såvida ej samhället skall lida skada af hennes förändrade sociala funktioner. Statistiken visar hurusom både gifta och ogifta kvinnor i allt större utsträckning intränga på förvärfslifvets område. Vi kunna endast försvåra eller underlätta anpassningsprocessen härför. Och själfva kunna kvinnorna ej afgöra frågan "moderskap eller yrke". Mannen kan det ej. Ej ens socialt kunna vi den dag i dag är praktiskt göra något däråt. Hela vårt ekonomiska lif, hela vårt kulturarbete är sådant, att vi ej kunna afstå från den kvinnliga arbetskraften. Inte heller kunna

vi på produktionsteknikens nuvarande ståndpunkt förbehålla hemmet åt kvinnan på det gamla sättet. Slagordet "moderskap eller yrke" är helt enkelt en anakronism.

Vår tid måste i stället lösa problemet: Hvilka förhållanden måste vi skapa för att möjliggöra den bästa tänkbara förening för kvinnan af moderskap och yrke?

Man klagat öfver nativitetens tillbakagång, gör den enskilda ansvarig för denna "degeneration" utan att besinna, att äfven alstringen är ett socialt anpassningsfenomen. Det ena området efter det andra ha vi lagt under rationell vård. Mänskoproduktionen har längst varit underkastad endast kärlekens och hungerns regulation. Men med stigande bildning vaknar äfven hos de bredare lagren känslan af ansvar för de efterkommande. En mänska med samvete sätter inte längre planlöst barn till världen utan att fråga om hon kan lifnära och uppfostra dem.

Den utom hemmet förvärfsarbetande kvinnan är förresten ej i stånd till att uppvisa samma nativitetssiffror som forna tiders hembundna kvinnor. Hon hvarken kan eller vill. Ty hon har funnit, att hennes viktigaste del i den ekonomiska produktionen just är mänskoproduktion. Och hon anar då, att hon har ansvar för allt lättsinnigt slöseri med mänskoförbrukning, som medföljer vårt kulturförvärf. Hon är förvaltaren af mänskoekonomien.

Det var misstaget beträffande mänskoekonomien jämte varuekonomien, som gjorde kvinnokönet till "oversexed sex", hindrade kvinnan från att taga del i den personlighetens frigörelse ur arten, som öfverallt kommer till uttryck i den organiska världens utveckling och som utgör den betydelsefullaste uppenbarelsen i individualitetens historia. På ju högre utvecklingsstadium en varelse befinner sig, desto mer kommer det hos densamma samtidigt med artens bibehållande äfven an på individualitetens. Endast hos lågtstående arter bildar i första rummet afkommans kvantitet basen för existensen. Högtstående raser upprätthållas alltid främst genom individernas kvalitet.

Alla varors pris rättar sig efter tillgång och efterfrågan. Äfven mänskan är underkastad denna lag. Hittills har mänskan skattats efter ett visst marknadsvärde. Hennes mänskovärde däremot har ekonomiskt ej tagits med i beräkningen. Öfverproduktionen har därför sänkt det ekonomiska värdet.

Nativitetens sjunkande orsakar en fundamental omhvälfning i de samhälleliga förhållandena, och från denna omhvälfning kan bortses endast där, hvarest genom den samtidiga sänkningen af dödligheten födelseöfverskottet blir relativt högt. Men äfven där gör man bäst i att ej förlora den omständigheten ur sikte, att helt andra existensbetingelser och samhällsförhållanden uppstå, då befolkningstillväxten garanteras genom sänkning af dödlighetsnivån i st. f. som hittills

genom nativitetens omfattning. Tydligtvis ställer sig artförnyelseprocessen ekonomiskt långt fördelaktigare, när samma generativa nyttoeffekt uppnås med mindre generativ omsättning.

Många födelser — många dödsfall, detta är ännu rent extensiv mänskoekonomi. Om emellertid befolkningskällan börjar sprudla mindre rikt, så nödgas man utjämna det kvantitativa minus med ett kvalitativt plus, bättre utnyttja mänskomaterialet. Hänsynlös exploatering och fördelaktigt utnyttjande äro hvarandras diametrala motsatser ej blott beträffande jordbruket utan äfven med afseende på mänskorna.

Vi ha hittills alltid riktat blicken på de skapade värdena, mätt vår kultur endast efter deras mängd och kvalitet. Nu måste vi ägna de värdeskapande krafterna större uppmärksamhet, om vi skola kunna åstadkomma någon afsevärdare produktionsstegring i vår mänskohushållning. I detta faktum ligger kvinnofrågans väldiga betydelse. Nyare forskningar ådagalägga, att det är kvinnan vi ha att tacka för jordbruksekonomiens uppkomst. Då nu kvinnan söker frigöra sig från forceradt arbete i artens tjänst, för att vinna kraft till kulturarbetet, och således ej uppvisar samma nativitetssiffror som förr, blir hon praktiskt endast skaparen af mänskoekonomien. När färre mänskor födas, upphör mänskan att bli en vara, på hvilken man har öfverflöd. Hennes ekonomiska värde stiger, och på samma gång måste man också hushålla bättre med henne.

Hela förra århundradet skrämde man mänskorna med öfverbefolkningens spöke. Hvad som hotar är emellertid säkerligen affolkningens fara. Nativitetssiffrornas nedgång i alla kulturländer visar detta dagligen allt kraftigare. Men vi behöfva ej frukta denna fara, om vi blott draga den nödvändiga konsekvensen ur de förändrade sakförhållandena. Och konsekvensen är: mänskoekonomi. Endast på denna grundval kan en fast nationell hushållningsbyggnad uppföras. Vi ha hittills tårt på det organiska kapitalet i stället för att begränsa oss till dess naturliga räntor.

Men alla tecken tyda på att vi stå vid en vändpunkt. Blott en ytlig uppfattning kan komma oss att tro, att t. ex. den förändrade synen på de oäkta barnen endast och allenast hvilar på humanitära grunder. Det är lifsprocessens egen förändring, som utöfvat sitt inflytande: all afkomma måste sorgfälligt tillvaratagas. Däraf alla sträfvanden för minskande af spädbarnsdödligheten, för ungdomsvård, för moderskydd, moderskapsförsäkring, barnsängsvård o. s. v. Äfven den samhälleliga försäkringslagstiftningen verkar i riktning mot mänskoekonomi. Den försäkrade indrager samhället äfven finansiellt i sitt individuella öde.

Men när man en gång klargör för sig, af hvilken oerhörd betydelse för samhället den hushållningsgren är, som heter mänskoproduktion och mänskoförbrukning, då kommer man att betrakta kvinnan som hufvudarbetaren i denna hushållningsgren med

helt andra ögon. Man kommer att inse, att alla de rättigheter hon fordrar måste beviljas henne, just i den produktionsgrens intresse, till hvilken hennes naturanlag hänvisa henne, att rasdugligheten endast kan uppbyggas på grundvalen af tillräckligt rättsskydd åt kvinnans organiska och generativa förmåga.

Och då all historia lär oss, att hvarje skydd, som verkligen skall komma mänskan till godo, måste vara förankradt i henne själf, att endast stark kontroll inifrån lämnar garantier, under det yttre tvång städse måste betalas dyrt och aldrig verkar tillförlitligt, så kan man slutligen ej värja sig för den öfvertygelsen, att vi i samhällets intresse måste arbeta på en utvidgning af kvinnans rättigheter, till och med om alla kvinnor skulle göra allt hvad i deras förmåga stod för att bevara de bestående förhållandena. Det senare är emellertid ej att befara.

När kvinnan blifvit medveten om sin ställning och insett hela sin betydelse såsom mänskoframbringerska, när hennes förändrade ställning i samhället genom de förändrade reproduktionsbetingelserna står fullt klar för henne, så måste denna insikt för hennes uppåtstigande spela samma roll som insikten om sitt läge spelade för proletariatet, då den lyfte detta till dess maktställning. Mänskoekonomien är på väg att lyfta slöjan öfver kultursamhällets organiska rörelselagar, öfver växelförhållandet mellan teknisk produktion och organisk reproduktion. Liksom det nittonde århundradet var teknikens, så kommer det tjugonde att bli organikens århundrade. Om för det förra naturen var utgångspunkten, så skall för det senare lifvet vara det. Lifsbehärsningen kommer att följa på naturherraväldet. Och på samma sätt som den anorganiska naturvetenskapens segrar omgestaltat vetenskapen från grunden, så skola våra dagars oerhörda framsteg inom biologien frambringa en ny hushållningsteori och hushållningspraxis, där mänskan ställes i medelpunkten för intresset, mänskan som värdekälla.

Men den fördjupade insikten om mänskoflivets utvecklingsekonomiska värde och sträfvan att utnyttja de inneboende krafterna, så att arbetet lämnar både det största yttre och det rikaste organiska och själsliga mervärde, måste också föra till en vida grundligare undersökning af kvinnans utvecklingsvärde. Och vår sträfvan måste inriktas på att gestalta äfven hennes lifsprocess, och särskildt hennes arbete i släktets tjänst, så ekonomiskt som möjligt och därvid medgifva, att alla hennes fordringar, hvilka vi hittills blott ansett som en vädjan till vår rättfärdighetskänsla, på samma gång äro ofrånkomliga förutsättningar för förbättrandet af den sociala utvecklingstekniken.

Framtidens organiska teknik skall söka att inifrån minska kraftförlusten vid arbetet och hindra mänskan från att i förtid utnötas af arbetet. Och denna förinnerligade teknik skall alldeles särskildt sträfva efter att komma kvinnan till hjälp att med minsta kraftförbrukning och största nyttoeffekt fylla sina genera-

tiva uppgifter. Ju mera kvinnan befrias från sitt alstringsarbete, utan att den alltid önskvärda befolkningstillväxten uteblir, dess lättare blir föreningen mellan moderskap och yrke, dess fler krafter frigöras hos kvinnan att användas i medarbete för kulturen.

Alla lagar, som nu döma lärarinnor och kvinnliga tjänstemän till celibat, skola då räknas som barbariska dokument. Tillsammans med mycket annat, som nu tas på allvar, skola de endast ådraga sig ett medlidsamt löje i det kvinnomuseum, som säkerligen icke länge kan låta vänta på sig.

(Efter Rudolf Goldscheid i Der Zeitgeist.)

Ssbd—E—n.

Våra Röda-Korssystrar till kriget.

Dag för dag ha bud bringats om de offer kriget på Balkanhalvön kräfver. De dödas lott har väl därvid varit det minst beklagansvärda; de sårades, de lemlästades, genom krigets ohyggligheter grymt lidande, däremot hvad som djupt griper och upprör. Att det gifves offervilligt och därtill skoladt och tränadt arbete till dessa olyckligas hjälp är den lilla ljusglimten i eländet. Och från vårt eget land har i dessa dagar sådan hjälp utgått.

Tre olika ambulanser af sjuksköterskor har Föreningen Röda Korset sändt ut till kriget — till Grekland, till Turkiet, till Serbien. I grupper af fem och fem ha dessa modiga kvinnor dragit åstad. Hilma Trädgårdh, Mascha Beskow, Elsa Andersson, Maria Pettersson, Ella Höök, den grekiska ambulansen; Anna Vogel, Ruth Bertelius, Emmy Myrsten, Ebba Otterborg, Lisa Westerland, den turkiska; Emma Kruse, Tora Samsoe, Karin Torbrand, Aina Rietz, Anna Lidbeck, den serbiska. Det är hälsa och krafter de vedervåga; lifvet kan det också gälla.

För Röda Korset har utrustningen af dessa ambulanser betydt ett forceradt och drygt arbete. Med berömvärd snabbhet har emellertid allt ordnats på otroligt kort tid. Att utsändandet af dessa sköterskor åsamkat föreningen stora utgifter — och kanske äfven kommer att åsamka dem vidare utlägg trots de betingade villkoren af fri kost och fritt husrum för systrarna vid de sjukhus, där deras tjänstgöring blir förlagd — är klart. Röda Korset räknar därför med allmänhetens beredviliga stöd i form af pekuniärt bidrag för att kunna fullfölja sitt vackra företag.

Annonsera i DAGNY!

Anna Wicksell — 50 år.

Anna Wicksell är människan, kvinnan i ordets vidsträcktaste bemärkelse. Hon har visat huru en människa kan räcka till på samma gång utåt och inåt. Men så har också hennes lif varit prägladt af ett oafbrutet arbete, ett målmedvetet och planmässigt sådant, i glädje och tilltro, som bibehållit hennes väsen ungt och friskt, trots många bittra erfarenheter.

Redan från hennes tidigaste ungdom blef kvinnans själfhäfdelse hennes lifs mål, och detta har hon alltid varit trogen.

För oss rösträttskvinnor har namnet Anna Wicksell en mer än vanlig klang. De stora insatser hon gjort inom våra led kunna redan de anses såsom ett jättearbete. Den mångsidighet inom rösträttsrörelsen, som hon ådagalagt, är beundransvärd.

Fredssaken, denna mänskighetens förbrödande idé, har också, som naturligt är, i Anna Wicksell en af sina varmaste anhängare. Under en följd af år har hon varit en af dess främsta och mest inflytelserika förkämpar i Skandinavien.

Jämsides med det hon ägnat dessa mycket krävande arbetsområden sitt intresse, har Anna Wicksell aflagt vid Kristiania universitet filosofie kandidatexamen och vid Lunds universitet juris kandidatexamen.

Till allt detta arbete utåt har Anna Wicksell icke uraktlåtit en husmoders, makas och moders plikter. Mer än de flesta har hon sört för sitt hem och sin familjs behof, så t. ex. har hon undervisat sina barn intill 13—14 års ålder. Och i hennes hem möter man det stilla lugn och den hemtrefnad, som bära vittne om det ömsesidigt goda förhållandet mellan familjemedlemmarna.

När vi kvinnor nu, vid firandet af hennes 50-årsdag, bringa henne en hyllning och ett tack för hvad hon varit och är för oss, så innebär detta också en maning till oss själfva att räcka henne handen till hjälp i arbetet för våra gemensamma mål. Vi kunna vara öfvertygade om att äfven om ytterligare studier i hennes vetenskap skola kräva mycket af hennes tid, så skall helt visst också detta i sinom tid komma de idéer till godo, för hvilka hon så varmt kämpar.

Louise av Ekenstam

Fru Wicksell hyllas. Fru Anna Wicksells vänner i hufvudstaden, hvilka ej voro i tillfälle att få hylla henne på själfva hennes 50-årsdag, hade gripit ett tillfälle, som erbjöd sig den 17 dennes att personligen bringa henne sin lyckönskan. Ett 50-tal damer hade då samlats å Grand Hôtel Royal, där fru Ann-Margret Holmgren såsom värdinna gjorde les honneurs och dr Karolina Widerström i den svenska rösträttsrörelsens namn tackade fru Wicksell för det stora och uppoffrande arbete hon utfört i rösträttsakens tjänst. Ett hängsmycke, ett pärlbesatt hjärta af guld och det internationella rösträttsmärket, öfverlämnades åt fru Wicksell som en gård af tacksamhet. Med gåfvan följde gifvarnas visitkort, uppträdde på en silfverkedja.

För fru Wicksells oförtröttade arbete i fredsrörelsens tjänst tackade fru Fanny Pettersson i ett varmhjärtadt anförande.

Fru Wicksell själf framförde i ett vackert, improviserad tal sitt tack för den hyllning som bringats henne.

Kommittén för Fredrika Bremer-statyen konstituerad.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm, hvilken som vi veta upptagit fru Hilda Sachs' idé att verka för resandet af en staty åt Fredrika Bremer och som satt sig i spetsen för arbetet med detta, har nu en kommitté för detta ändamål färdigbildad, bestående af representanter för en del andra kvinnoföreningar såväl som för den egna föreningen. Fredrika-Bremer-Förbundets representanter äro: fru Agda Montelius, fröken Sigrid Leijonhufvud och d:r Lydia Wahlström; Hvita bandets: fröken Emilie Rathou och fru Tora Fries, och Nya Iduns: fröken Bertha Hübner och fru Sigrid Elmlblad. Rösträttsföreningen själf har valt fruarna Ann-Margret Holmgren och Hilda Sachs, fröknarna Stina Quint, Anna Frisell och d:r Kerstin Hård af Segerstad.

Vid nyligen hållet konstituerande sammanträde har kommittén till ordförande valt d:r Hård af Segerstad, till vice ordförande fröken Leijonhufvud, till förste sekreterare fru Sachs, till andre sekreterare fru Fries och till skattmästare fröken Frisell. Till revisorer ha fröknarna Kerstin Wall och Elin Rosén utsetts och till revisors-suppleanter fröknarna Mathilda Silow och Adèle Philipson.

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:
Lif-, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar
Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1911 för en lifförsäkringssumma af
39,650,951 kronor.

Freja-Magasinet.

Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

Kvindevalgretten i Danmark.

Vi har i de sidste Aar gentagne Gange staaet overfor et Udkast til en Grundlovsændring, som indeholdt Forslag til Indførelse af Kvindens politiske Valgret. Vi har ligesaa ofte set disse Forslag lide Skibbrud, — ikke paa Grund af Kvinders Valgret men fordi de politiske Partier ikke kunde enes om andre i Forslaget indeholdte Punkter om Ændringer i den Forfatning, under hvilken Danmark har levet siden 1866 og hvori foruden Valgretsindskrænkningen till Mænd alene tillige Valgkredsenes og Landstingets uretfærdige Inndeling og Sammensætning har virket utilfredsstillende. —

Det var mod Konservatismen i Landstinget, der Gang paa Gang blev løbet Storm. Den liberale Regering forsøgte at skyde en Bresche i Muren ved at foreslaa en Ændring i to Skridt. Først en Forandring af Folketinget og dernæst med Kvinderne og de 25-aarige Mænd som nye Vælgere til dette: at forsøge en Omformning af Landstinget. Kvinderne var tilfreds med denne Fremgangsmaade og erklærede dette i en Resolution. Den vilde give dem Indflydelse paa vigtige Spørgsmaal. — Men Konservatismen var ikke tilfreds, den begravede alle Forslag i et Udvalg. Den maatte da menes at se sin fordel ved en samlet Revision, og Forslag til en saadan, hvori Folketing saavel som Landsting foreslaaes forandrede, var det altsaa, vor Konsejlspræsident forelagde den 23. Oktober 1912, 64-Aarsdagen for den i vor Historie saa navnkundige "grundlovgivende Rigsdags" Sammentræden.

Det, der væsentlig vil interessere "Dagnys" Læsere, er Kvindens Stilling i dette Forslag, og det er da med den største Tilfredshed, at man kan fremhæve, at der ikke paa noget Punkt er gjort Undtagelser overfor hende. Hun faar — 25 Aar gammel — gift eller ugift til begge Kamre samme Valgret og Valgbarhed som Mænd. Hun bliver, som Manden, kun politisk umyndig, hvis hun har faaet Fattighjælp, der ikke er tilbagebetalt, eller hvis hun er ude af Raadighed over sit Bo (Mandens Raadighed over Fællesboet bringer ikke Hustruen ind under denne Undtagelse). —

Lighedsstillingen har ogsaa været hende tildelt under alle ovenfor omtalte Forslag, saa noget uventet, der kunde give Anledning till større Udslag af Begejstring, var dette ikke, — det er noget andet, der bevirker, at ogsaa Kvinderne hilser dette Forslag med større Glæde og Fortrøstning end de tidligere. — Den Trang og Vilje til virkelig at handle — ikke blot forhandle —, som tydeligt føles hos Regeringen, — den Fasthed og Alvor, hvormed Forslaget lagdes paa Tingets Bord,* var velgørende

* I följande ord berörde konsejlspræsident Berntsen i Folketinget d. 23 okt. kvinnornas sak:

"Kvinderne har her til Lands uden større forudgaaet Kamp erholdt kommunal Valgret, og alle kommunalt interesserede Mennesker erkender, at det har været af Betydning for de kommunale Raad, at Kvinder har faaet Sæde i disse. Naar man nu skrider til en Forfatningsforandring, er det kun et simpelt Ret-

i Modsætning till den Form, hvorunder tidligere "Prøveballoner" sendtes till Vejrs, og den varsler for Kvinderne sikre Tegn paa, at det, en lille trofast Flok i mange Aar har kæmpet for, inden lange Stunder og under værdige Former rækkes til alle, ogsaa til dem, som ikke kæmpede, men som forhaabentlig hurtigt vil opdrages gennem Besiddelsen af Retten.

Det er, som bekendt, grumme vanskeligt at profetere i politiske Spørgsmaal; jeg skal derfor indskrænke mig til at omtale nogle Forhold, som er af Interesse, hvis man vil bedømme "Udsigten" for dette Forslags Gennemførelse. — Medens Konservatismen tidligere var i absolut Flertal i Landstinget, er dette Flertal nu indskrumpet til een — i dette Tilfælde endda ret tvivlsom — Stemme. — Den Krigserklæring, som Højre bl. a. paa Grund af det i Forslaget indeholdte Punkt om den privilegerede Valgrets fuldstændige Afskaffelse har udsendt, har derfor ikke bragt nogen til at skælve. Højre kan for en Tid standse Forfatningsændringen, men det kan ikke forhindre den, og det turde som sagt være tvivlsomt, om Højre ser sin Fordel ved at udsætte Operationen længere.

Forslaget er gaaet i Udvalg efter en tre Dages Debat. De tre frisindede Partier: Venstre (Regeringsparti), Radical Venstre og Socialdemokraterne, tilsagde Forslaget deres Støtte og Stemmer, medens Højre, der tæller ca. 14 Stemmer af de 114 Folketingsmænd, talte imod. En Fraktion indenfor Venstre vides at være i Opposition till Forslagets Plan om, at Kommuneraadene skal vælge Størsteparten af Landstingets Medlemmer. Denne Divergens tillægges mere og mindre Betydning. Skynder Udvalget sig og Forslaget sendes till Landstinget i god Tid, inden Jul, kan vi regne med en Mulighed mere for at vi i 1913 ser det som Lov. —

Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1849 gav os den frie Forfatning med almindelig Valgret till alle Mænd, og till Trods for den "reviderede Grundlov", der d. 28. Juli 1866 saa Lyset, som Landet siden er styret under og som indførte privilegeret Valgret till Landstinget, har det danske Folk haardnakket holdt fast ved den 5. Juni som "Grundlovsdag". De Kvinder, der her i Landet er kommen till Bevidsthed, har hidtil kun kunnet fejre denne Dag ved Protest. Maatte vi herefter kunne fejre den under fuld Frihed og fuldt Ansvar. —

København, den 3. November 1912.

Thora Daugaard.

færdighedskrav, der sker Fyldest, naar man benytter den givne Lejlighed till at give Kvinden samme politiske Myndighed som Manden. Og jeg gaaer ud fra, at naar en ny Grundlov er vedtaget, da er Kvindens Valgret her Landet en fuldbyrdet Kendsgerning." Red:s anm.

Annonsera i DAGNY!

.. Innan Ni köper eller beställer ..

PÄLSVAROR

gör ett besök å **Pälsateljén**, Inneh. Alb. Stridsberg, MÄSTERSAMUELSG. 37, 1 tr. hörnet af Malmkillnadsgatan.

Välsorterad lager af alla slags pälsvaror. Reparationer och moderniseringar billigt och omsorgsfullt. Spec. Jaquetter och Pälskappor. Allm. 11585. Riks Norm. 241.

En orädd svensk kvinna.

I dessa dagar reses i Stockholm en minnesvård åt Kristina Gyllenstierna, och sällan har väl någon varit så förtjänt därpå. Har hon icke aflockat den ordknappa historien hederstiteln: "höfding för det fosterländska partiet i affallets dagar"! Det ligger oändligt mycket i denna enda rad. En kvinna är höfding i Sveriges rike, icke för laglösa oroselement och utländska partigångare utan för det fosterländska partiet. Och märk väl "i affallets dagar", då det fordrades mod att tillhöra det parti, som sveks till och med af sina fordom varmaste vänner.

Det var icke första gången en kvinna satt som högste befälhafvare på Stockholms slott. Förut hade det en gång segt försvarats under ett halft år af en annan Kristina, kung Hans' drottning. Den gången förde belägrarna svenska fälthecken, och den varme fosterlandsvännen doktor Hemming Gad var deras ledare. Senare anförtröddes stad och slott af Svante Sture åt hans maka, fru Märta, och ehuru ingen belägring då hotade, voro tiderna icke mindre brydsamma.

Samtidigt med Kristina Gyllenstiernas försvar af Stockholms slott höll Anna Bjelke lika tappert stånd i Kalmar. Tiden synes i sanning ha varit rik på dugliga och orädda kvinnor med myndighet att befalla öfver järnklädda män. "Min hjärtans kära stallbroder" brukade gamle herr Sten kalla sin kloka husfru Ingeborg Tott. Och att unge herr Sten äfven hade en honom fullt jämbördig maka, det har Kristina Gyllenstierna visat.

Själft djupt nedböjd af sorg öfver sin kära husbondes förlust, kände hon sig styrkt af den vördnad och tillgifvenhet som visades hans efterlevande. Att hvarje bärare af det stolta Sturenamnet kunde lita på allmogens, enkannerligen dalamännens trohet visste hon. Här var en fast grund, när allt annat vacklade. Och hon beslöt att bygga på den.

Väl möjligt att hon, som kanske hade sett kungavärdigheten vinka för sin make, i början främst hade i sikte att trygga sina söners framtid. Var icke den äldste i hennes ögon så godt som erkänd arftagare till faderns makt och myndighet! Och kanske hoppades hon att i sin halfsystems käcke son, Gustaf Eriksson, finna ett manligt stöd åt den unge fränden. Därför höll hon i det längsta mod och hopp uppe hos de få pålitliga män, som delade hennes tankar.

Men hvad skulle hon, hvad skulle alla tänka, när den trogne Sturevännen Hemming Gad nu uppträdde utanför vallarna under de danska färgerna och dref underhandlingar för kung Kristierns räkning? Den ene efter den andre lät sig dåras af hans röst, Gustaf Eriksson hördes icke af, och snart stod hon ensam kvar. Det hette att Kristiern nu vore rätter herre till Sveriges land, och med hvad rätt vågade hon väl då undanhålla hans slott?

Med tungt hjärta har hon dock helt visst satt sitt namn och sigill under den skrifvelse, hvori med ödmjuka ordalag stad och slott öfverlämnas efter att ha hållit stånd i tre månader. Detta bref, utfärdadt en af de första dagarna i september, är så lydande:

Vi Kristina Nilsson, Herr Sten Stures efterlefvare, Bengt Arendson, Magnus Green, Mikkel Nilsson, Erik Kuse, slottslofvarne på Stockholms slott, desslikes borgmästare, rådmän och menigheten i Stockholms stad, göra alla veterligt med detta vårt öppna bref, att efter det vi af Guds försyn äro komna till en vänlig och ändtelig ände med högborne fursten och herren, herr Christiern, Danmarks och Norges, Wendes och Götas konung, utvald konung i Sveriges rike, hertig af Schleswig-Holstein etc. för alla de brister och försummelse vi hafva haft mot högborne fursten och Sveriges rikes råd, i det vi mot honom Hans nåde och de goda herrar hafva samfäldt så länge hållit vid like Stockholms slott och stad, desslikes om all skada och fördärf som här i riket i detta långliga örlig uti konung Christierns, kung Hans' tid och nu i förenämnde högborne furstes tid skedd är med mord, brand, rof, fängelse och ehvad mot det skedd är, utanför riket eller innanför riket, till lands eller vatten, så skall det vara en alldeles klar, aftalad sak och hafver hans nåde lofvat att hålla oss alla fattiga och rika vid lag, rätt, privilegier, friheter och nåder, som de bref hans nåde därpå gifvit hafver yttermera inne hålla och utvisa: därför förplikta vi oss vid vår goda tro, lofven, ära och redelighet att hålla Stockholms stad och slott till hans nådes och Sveriges rikes råds tro hand efter denna timme och samfäldt öfverlämna fören: slott och stad åt hans nåde och riksens råd nästkommande fredag, när klockan 8 slår, mottagande då strax förenämnde högborne furste med tillbörlig vördnad och ära som oss bör att göra (åt) vår rätte herre och utvald konung till Sveriges rike. Detta lofva vi alle samfädeligen under allas vår goda tro, ära och redelighet. Till vittnesbörd hafva vi fören: låtit hänga allas våra och Stockholms stads sigill nedanför detta vårt öppna bref, som gifvet är året efter Guds börd tusen fem hundra på det tjugonde, onsdagen näst före vår frus födelsedag. (15 sept. 1520.)

Det är svenskhetens sista officiella kvarleva som här anklagar sig själf för sin trohet mot det arma, förödda fosterlandet och som i säck och aska på god tro kastar sig för den af det danska partiet utvalde konungen. Hyste man ännu ett hemligt hopp att under den korta fristen från onsdag till fredag ett mirakel kunde inträffa, som skulle rädda från nesan att nödgas öfverlämna landets hufvudstad, så blef det sviket. Och hur kung Kristiern II höll sina löften visade sig jämt två månader senare vid kröningsfestligheterna i Stockholm.

Än en gång träder då fru Kristina fram i förgrunden. När ärkebiskop Trolle inför konungen och

de församlade herremän och fruar har uppläst sin gemena anklagelseakt och fordrat "all lagens sträng-
het" mot alla dem han namngifvit, är det Kristina
Gyllenstierna, hvilken midt i den skräckens stelkramp,
som gripit alla, ensam finner ord för att rådigt och
oförskräckt tillbakavisa de orättvisa beskyllningarna.

Kanske var det vid detta tillfälle den oförvägne
Sören Norby för första gången imponerades af hen-
nes mod. Föll det på hans lott att fångsla henne
bland de många han på sin konungs bud förde ut
ur salen, har det säkert skett med all ridderlig höf-
viskhet. Och var det sedermera han som på sitt
skepp förde henne och hennes familj till fängelset i
Köpenhamn, har han i henne under resan mer än
en gång funnit sin like i stolt tapperhet. Det behöf-
ver icke ha varit ensamt för att främja sina ärelyst-
na planer, som han några år senare giljade till Sten
Stures änka.

Och hon, som ensam i fiendeland under sin för-
nedrings dagar kanske endast af honom rönt upp-
märksamhet och godhet och som i honom skulle ha
funnit det bästa stöd för sina planer — det får ej
förtänkas henne, om hon ett ögonblick tvekade. Men
hennes frände Gustaf hade då redan bestigit Sveri-
ges tron, och hennes kvinnliga takt, ej mindre än
hennes omtanke för landets bästa, förbjöd henne att
knyta en förbindelse med dess forne oförsonligaste
fiende. Hon var angelägen att stå på god fot med
kung Gösta, af hvilken Sverige nu hoppades allt och
om hvilkens misstroende hon ej var okunnig. Alltför
väl visste hon, att Sturenamnet, ännu så allmänt ak-
tadt och älskadt, innebar såväl en fara som en för-
pliktelse.

Hur väl fru Kristina hos sina barn inskräpte lag-
lydnad och obrottslig trohet mot det regerande stats-
öfverhufvudet, därom vittnar den ende till mogen
ålder komne sonen Svantes lefnad, alltifrån hans för-
sta ungdoms ståndaktighet i frestelsen intill den dag,
då Vasaättlingen tar hans och hans söners åt rikets
tjänst hängifvet ägnade lif.

Sannolikt har "Sten Stures efterleverska" under
fängelsetiden i Köpenhamn fattat beslutet att med den
unga dotter, som där ändade sitt lif, äfven jorda
alla ärelystna drömmar för de sina, blott de finge
med lifvet slippa därifrån. För egen del hade hon
ingen annan önskan än att om möjligt utplåna sig
själf och de minnen, som följde med Sturenamnet.
Kanske var det därför som hon, trots sitt löfte att
icke för andra gången träda i äktenskap, dock till
sist skänkte sin hand åt den konungens frände och
troman, som bar namnet Tre Rosor.

Men till eftervärlden har namnet Kristina Gyllen-
stierna gått, och som sådant, namnet på en orädd
svensk kvinna, står det outplånligt inristadt på den
svenska häfdens blad.

S—d Pl—n.

Litteratur.

Glimtar. Fantasier och kåserier af *Amalia Fahlstedt*.
Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm.

Under senare år har Amalia Fahlstedts namn en-
dast varit synligt på översättningsböcker eller i tid-
skrifts- och tidningsspalter. Som översättare hör hon
till våra bästa, och det är ett betydligt antal läsvär-
da arbeten på franska, tyska, engelska, holländska och
italienska, som hennes flitiga penna öfverfört till vårt
språk.

För oss alla, som lärt känna henne som förfat-
tarinna — vare sig under eget namn eller dold un-
der pseudonymen "Rafaels" veckrika mantel — är det
emellertid en angenäm öfverraskning att återigen få
se ett skriftligt bevis på att översättarinnan inte för
all tid undanträngt författarinnan. Och säkerligen
skall hennes nu utkomna bok "Glimtar" mötas af in-
tresse från många håll, om den också inte röjer
mycken släktskap med dem af hennes föregående ar-
beten, som väckt största uppmärksamheten: den på
sin tid lifligt omdebatterade novellen "En passions-
historia", där hon för första gången framträdde som
"Rafael", och "I sommartid", en ungdomsbok, med
hvilken Amalia Fahlstedt vann namn som lyckad för-
fattarinna inom en genre, där man i Sverige har
ondt om verkligt roande och litterärt fullmåliga bö-
cker.

"Glimtar" besitter dock en egenskap, som är be-
tecknande för allt hvad denna författarinna skrivit
— men ingalunda för böcker i allmänhet — den äger
innehåll. Och hvar och en som läser igenom dessa
"fantasier och kåserier", som underrubriken lyder,
måste tänka, att här bakom finnes en personlighet —
och en som inte låter pennan gå bara för skrifvan-
dets skull, utan emedan hon verkligen har någonting
att säga.

I flertalet af de utan minsta skymt af pose eller
viktighet nedskrifna småbitarna är det samhällets och
människornas svagheter och lyten, som dragas fram
i dagsljuset.

"Pedanter", "dubbelgångare", herrskapet "Sans
Façon", humbug, — alla dessa dussintals af umgän-
geslifvets och tillvarons brokiga gestalter och företeel-
ser äro med i revyn och få sitt kapitel allt efter för-
tjänst.

Amalia Fahlstedt känner sitt folk, och hvar och
en får sin beskärda del af upptuktelsen. Men det gis-
sel hon svänger är hvarken det öfverlägsna hånets
eller den blodiga satirens.

Visserligen ligger det åtskilligt af satir i det som
här säges och tänkes, men den är af en så speciellt
älskvärd art, att den hvarken ger hugg eller stick.
Det är som bures den af så stark medkänsla och
godt humör, att den rent af ej nämns ge ens den
minsta brännblåsa. Detta författarinnans gemyt som
tuktomästare och sanningsägare förtar dock knappast

tydligheten af de mer och mindre fula innersidor hon belyser; och förfaringssättet sticker betydligt af mot det mer vanliga — att utan misskund hudflänga. Visst kan det vara rätt nöjsamt ibland att höra en uddig satir och gnistrande kvickheter, bara man själf slipper vara föremålet. Men de elaka kvickheterna äro ej svåra att åstadkomma. Den godmodiga satiren däremot utgår endast från ett vidtseende och odladt förstånd.

Nära till detta lidelsefria och behagliga sätt att aga och vända ut och in på folk sluter sig också författarinnans stil och hela formgifning, som ej har att framvisa några öfverraskande vändningar eller blixtrande infall. Lugnt och med en viss fyndighet begagnar hon sig af sina uttrycksmedel och saknar sällan det rätta ordet för hvad hon vill säga — om än också språket stundom kunde vara rörligare och kanske äfven mindre utsmyckadt.

Detta hennes bildrika, jämnt flytande språk passar däremot väl samman med en del af "fantasierna", där det bäres af äkta poetisk stämning och djup i tanken, såsom t. ex. i "De två sångarna" och "Lifvets fullhet", där diktarinnan makat åt sidan den kritiserande, halft raljerande samhällsfotografen — härigenom blottande sin egen "dubbelnatur".

Men kanske är det, när allt kommer omkring, just dessa framträdande särskilda egenskaper — dualismen — som göra att man läser Amalia Fahlstedts "Glimtar" med odeladt nöje — på samma gång som man erkänner att denna bok innehåller tillräckligt af tänkvärdt och vackert för att kunna läsas om en gång till. Och dock hör den hvarken till de glänsande eller utomordentligt djupsinniga böckerna — men säkerligen däremot till dem, som vi stundom behöfva i ögonblick af ledsnad och tomhet — eller af djupt världsförakt. Ty äfven älskvärdhet och förmågan att bibehålla jämvikten inför oefterrättligheten kan smitta.

M. R—M.

Textilutställningen i Nordiska Kompaniet.

Tyra Grafström.

Den venetianska spetsen äger en aristokratisk och förnämlig skönhet. Intet under att den på 15- och 1600-talet spelade en så betydande roll såväl för kyrkans skrudande som för klädedräktens prydnade. Det berättas t. ex. om en fransk hofman, Cinq-Mars, att han lämnat efter sig ej mindre än 300 garnityrer venetianska kragar och manschetter.

Äran att med vårt lands textilkonst ha införlifvat denna särskilda art af spetsstyning tillkommer fru Starck-Lilienberg och fru Tyra Grafström, den ena som den utförande, den andra som den stödjande kraften. Uppslaget gafs genom den af Slöjdföreningen anordnade spets-

utställningen i Stockholm 1904, hvarest en rik samling spetsar från skilda tidevarf och skolor, uppgående till ej mindre än 1,435 nummer, exponerades. För spetskonsten intresserade hänvisas till Meddelande från Svenska Slöjdföreningen år 1904, II.

I den sedvanliga höstutställningen, som nu i dagarna ägt rum i Nordiska Kompaniets vackra lokal för textilarbeten, har den venetianska spetsen intagit en hedersplats. Det exponerades dels en vacker samling garnityrer och spetsstycken: reticella — den i Italien tidigast förekommande spetsen — och points de Venise i gamla eller nykomponerade mönster; dels en af damer i Ronneby för därvarande äldsta kyrka beställd altarduk af utsöktaste finhet i det tekniska utförandet och säkraste stilkänsla vid inkomponerandet af de kyrkliga symbolerna: vinet och brödet — framställt i drufklasar och ax —, evighetshjulet, triangeln och timglasets i det traditionella mönstret af slingrande blommor och blad. Sömsättet är points plats, d. v. s. att ofvanpå mönstrets konturer icke några särskilda konturtrådar äro anbragta. Mästaren är fru Starck-Lilienberg. Och sägas kan, att denna altarduk skänker verklig känsla af kyrklig högtid.

Fröken Annie Frykholm är erkändt en af våra förnämsta textilmönsterriterskor. Kunnandets säkerhet och känslans kultur hvilar öfver hennes arbeten. Hvad hon här exponerat är icke nummerärt mycket, endast några kuddar i sidenbroderi och ett par stolsbeklådnader i haute-lisseväfnad, men ofvannämnda egenskaper förneka sig icke.

Särskildt bör framhållas i hennes haute-lisse-teknik den utomordentliga finess, hvarmed hon sammanstrimlar färgerna för åstadkommande af den färgverkan hon åsyftar. Ett nytt sömsätt, s. k. Kretastyng, tyllbotten och schattérsöm, upptaget från bulgarisk allmogesyning, har hon tillämpat på en gulgrön sidenkudde med motiv vinblad och drufvor. Detta arbete måste betraktas som synnerligen konstnärligt.

Äfven en mängd vackra gardiner: prydnadsgardiner, sammandragningsgardiner och skyddsgardiner, har utställningen att uppvisa — gardiner utgöra ju också en särdeles viktig del "pour la vie des chambres". Fröken Märta Cristerson har komponerat flertalet. Ett par röda gardiner i libertysiden med hålsömmar och ornering i violett och rött ha en mönstergill hållning och god effektverkan. En prydnadsgardin i mjukt svenskt hemväfdt linne, ornerad med tvärbårder i kedjesöm, hvilka med ett lyckligt grepp fortsätta på den underhängande sammandragningsgardinen, är mycket tilltalande. Af ståtlig effekt är ett fönsterförhänge komponerat af doktorinnan Sutthoff: materialet siden, bottenfärgen mellanblå, det kraftiga ornamentet blad och blommor i rött och lilas, sömsätt delsbo, schatér och stoppsöm.

Vidare bör antecknas ett par charmanta sidenborddukar af fru Sutthoff och fröken Fischer, den förstnämndas på guldgul botten med blommotiv i röd färgställning, den senares med påfågelmotiv på ceriseröd fond.

B. H.

Doktor Hj. Helleday's
Homöopatiska Institut,

Sibyllegatan 16, 1 tr. (Hörnet af Linnégatan).
Föreståndare: Doktor H. Osier, legitim. amer. läk.
Anmälning för mottagning: Riks 11837. Allm. 16648.
Hvardagar 10—12,30 och 2—4.

DAGNYS LÄSARE
böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

Slöjdundervisningen vid våra folkskolor.

Som vi finna det fullt lämpligt att det här berörda spörsmålet behandlas ur skilda synpunkter lämna vi med nöje plats för nedanstående.

I den artikel med ofvanstående rubrik, som stod att läsa i ett föregående nummer af Dagny, gjordes några påståenden, som ej gärna kunna lämnas obesvarade.

Artikeln förf. tycks ha fått den uppfattningen, att folkskollärarinnorna skulle vara inkompetenta att sköta någon slöjdundervisning och att vi just vid denna skulle behöfva ersättas af facklärarinnor äfven på skolans lägre stadium. Vår förmenta inkompetens skulle bero på den i detta ämne så underhaltiga seminarieutbildningen. — Vi själfva anse emellertid, att vår utbildning härutinnan inte varit sämre än i andra ämnen, i hvilka vi äro skyldiga att undervisa äfven på högsta stadiet utan någon som helst hjälp af ämneslärarinnor. Och hvad beträffar Stockholms seminarium, som ju särskildt angreps, ha största delen af de i Stockholm anställda från detta seminarium utexaminerade lärarinnor haft seminarieadjunkten fröken H. Sidner till lärarinna i detta ämne, och det tycks då något egendomligt att tala om "dålig utbildning". De lärarinnor, som undervisats af den nuvarande handarbetslärarinnan vid seminariet, äro få, och dessutom torde väl ingen kunna påstå, att denna lärarinna hvad fackskicklighet och undervisningsförmåga beträffar ej skulle hålla måttet — det är ju som bekant hennes pedagogiska förmåga, som varit omtvistad. Detta fall visar just, att den pedagogiska sidan af ämnet är ännu betydelsefullare än den fackliga. Men hvarför stämpla folkskollärarinnorna såsom mindre dugliga att handhafva slöjdundervisning, då de ju ha de bästa pedagogiska förutsättningarna? —

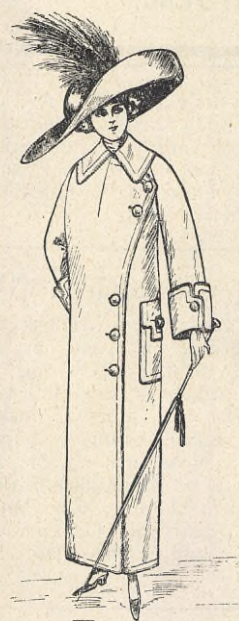
Slöjdinspektrisens — fröken Blomberg — åsikt om folkskollärarinnornas kompetens torde för öfrigt helt säkert ha missuppfattats af den ärade artikelförf., ty fröken B. har så ofta uttalat sin belåtenhet med klasslärarinnornas sätt att undervisa i slöjd, att vi ha svårt för att tro henne hysa den låga tanke om vår duglighet i detta ämne, som påstås. Vi skulle då snarare tro, att fröken B. önskar skaffa oss den ökade hjälpen i detta ämne för att göra oss mera jämställda med de manliga lärarna, hvilka i sina slöjdafdelningar som bekant aldrig ha öfver 20 gossar. Vid Stockholms folkskolor förfärdigas för öfrigt i flickslöjdsafdelningarna så mycket "fyllnadsarbeten" utöfver den ordinarie serien, att vi verkligen ej kunna annat än förvånas, då vi nu helt plötsligt få höra oss vara oskickliga att undervisa i slöjd. — Om också slöjdundervisningen vid ett seminarium skulle ha handhåfts en tid af en icke examinerad lärarinna (!), så få vi väl hoppas, att åtminstone vår medfödda kvinnliga fallenhet för handarbete ej därigenom skall kunna ha tagit den skada, att vi nu samt och synnerligen i ett slag blifvit hardt när odugliga att leda förfärdigandet af 7—9-åringars små arbeten och inlära de stygn, som brukas.

Att undervisa i sömnad ligger väl ändå oss kvinnor åtskilligt närmare än t. ex. att sköta gymnastik eller teckning, hvartill dock sällan eller aldrig hjälp lämnas på det lägre stadiet.

Vi skulle djupt beklaga, om klandrandet af vår slöjdutbildning skulle medföra, att detta ämne blefve oss fråntaget. Vi våga påstå, att man vid ingen annan undervisning kommer barnen så nära som just vid slöjdundervisningen. Och dessutom är det synnerligen välgörande för trötta nerver att för en stund få utbyta läxpluggen mot praktisk verksamhet — säkert lika hälsosamt för lärarinnor som för barn.

Flera folkskollärarinnor.

Diskussion i disciplinfrågan. Moderata Kvinnoförbundet i Stockholm anordnar i dag å K. F. U. M:s stora hörsal diskussion i disciplinfrågan. Inledare är skriftstäl-larinnan fru Cecilia-Bååth-Holmberg, som föreläser om: Betydelsen af ungdomens disciplinära uppfostran för individ, samhälle och kultur. Förbundet inbjuder alla intresserade att deltaga i detta möte.

ULSTRAR

enligt vidstående cliché

af

prima engelskt ulstertyg

Kr. 45:—

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfta priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr nm.)

Under julferierna

Dec., Jan. önskar van lärarinna plats att undervisa mindre barn. Ej språk el. musik. Svar till "Fritt vivre o. resa", Svenska Dagbl., Stockholm, f. v. b.

TILL UTLANDET önskar bildad flicka medfölja som sjuksköterska eller hjälp och sällskap. Har längre tid vistats utrikes och sedan genomgått sjukvårdskurs. Bet. och rek. Svar: "Dec. -Jan.", Lasarettet, Falköping.

I GODT HEM där jungfru finnes sökes plats af bättre hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad o. s. v. Goda betyg. Svar "Arbetsam-Duglig", Sv. Telegrambyrå, Stockholm f. v. b.

SMÅSKOLELÄRARINNA söker plats tiden mellan 1 dec. och 1 febr. i familj att undervisa barn mot fritt vivre. Svar snarast till "Lärarinna", Munkfors p. r.

Ung bildad dam

af mycket aktad schweizisk familj i Berntrakten, som har åt-njutit den bästa uppfostran, är mycket musikalisk. behärskar tyska, engelska och franska, önskar komma i finare familj — gärna på större egendom — för att undervisa barn i språk och musik (speciellt violin- och sång- lektioner), Svar till Grosshandl. Josef Berghoff, Villagatan 22, Stockholm.

Lärarinna,

elementarb., önskar öfver julferierna (20 nov.—1 febr.) plats i fam. att läsa med mindre barn samt deltaga i husliga göromål samt hand. Goda ref. Svar till "Ensam", Mulseryd p. r. inom 8 dagar.

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk önskar plats nu eller vid vårterminens början, aningen som hjälp i hemmet eller att läsa med mindre barn. Bästa rek. Tacksam för svar märkt "F J 1912". Allm. Tidningskontoret Stockholm.

LÄRARINNA önsk. under ferien från den 1 dec. till den 10 febr. plats i bättre familj, helst prästfam. Är villig hjälpa frun i lättare husliga sysslor samt dessemellan, om så önskas, läsa med barn. Önskar anses som familjemedlem. Svar märkt "Lärarinna", Valsebo, Häbol.

En musikalisk o. intelligent 24-års svenska, exam. lärarinna för sinnesslöa, önskar plats i svensk familj i utlandet eller i Sthlm. Betyg och rek. Svar till "1 Jan. 1913", St. Dagblad, Sthlm.

BILDAD FLICKA med fler-årig vana på kontor önskar liknande plats eller som skrifbiträde och hjälp med förefallande göromål i privatfamilj. Svar emot ses tacksamt till "Villig", p. r., Helsingborg.

UNG FLICKA (landbrukare-dotter) önskar komma i familj. Är villig att under skicklig husmoders ledning deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Har genomgått Hedda Cronius Hushållsskola i Stockholm. Svar till "Familjemedlem", Kyrkogårdsgatan 3, Eskilstuna.

FINNES någon snäll och vänlig familj som vill ha en 20 års bättre flicka till hjälp och sällskap nu strax eller efter jul. Är kunnig i enklare och finare handarbeten, samt något matlagning. På lön fästes mindre afseende. Svar emot ses snarast möjligt till "Vänligt hem", Fagerås p. r.

Ung bildad flicka,

som genomgått fullständig hushållskurs önskar plats i bildad, treflig fam. Helst i Sthlm eller dess närhet. Svar till "Sällskap och hjälp", Kinna p. r.

Hushållskunnig

bättre flicka önskar plats. Sv. till "Musikalisk 27 år" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

3 å 4 timmars

kontorsarbete dagligen eller tillfälligt skrifarbete önskar ung fru, något skrifmaskinskunnig och mycket intresserad af alla kontorsgöromål. Betyg från innehafda platser finnas. Svar till "Sysselsättning" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

EN FLICKA önskar komma som sällskap åt yngre person, eller sjuklig dam. (Helst i norra Sverige.) Svar till "Skånska", Höganäs p. r.

Privat sjukvård

önskas af sjukvårdskunnig flicka. Biträder äfven med husliga göromål om så önskas. Svar till "Sjukvård", Kalmar p. r.

Ung musikalisk flicka

önskar plats i god familj, helst där jungfru finnes. Goda betyg från hushållsskola. Kunnig i enklare och finare handarbeten. Är från godt hem. Svar till "Familjemedlem E. E." under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Trädgårdsarbete.

Ung elementarbildad flicka, som genomgått trädgårdskurser vid Nääs och Atvidaberg, hvardera $\frac{1}{2}$ år, samt sedan 1 år praktiserat i stor trädgård i Skåne, önskar plats i trädgård. Skulle trädgårdsägande dam reflektera, är sökanden villig biträda med hönsskötsel, hushållsarbete etc. i mån tiden tillåter. Svar med löneförmaner till "Arbetsvillig", Östgöta Correspondentens Annonskontor, Linköping.

24-årig flicka

kunnig i bak och matlagning samt sömnad, önskar i januari plats i ordningsfullt hem. Svar till Z. S., Smögen p. r.

Hushållerska.

Ung flicka, fr. Dalarna, van att sköta bättre hem på egen hand, kunnig i matlagning, handarbeten, något sömnad och villig biträda med skrifgöromål, önskar plats hos äldre herre eller dam. Goda rek. Svar till "D. K. 28", Linköping, p. r.

EN BILDAD, HUSLIG FLICKA önskar komma i finare familj i Stockholm eller dess närhet som hjälp och sällskap, gärna där barn finnas. Vill anses som familjemedlem. Svar emot ses tack-samt under adr. "Snarast". Eskilstuna p. r.

ANSPRÄKSLÖS 25 års flicka, som genomgått hushållsskola och är kunnig i sömnad och handarbeten önskar plats. Svar till "Landtbrukaredotter", Höganäs p. r.

En bättre flicka önskar plats

i god familj för att deltaga i hvarjehanda sysslor. Har gått i Tekniska skolan, varit utomlands, talar tyska, kan undervisa i teckning, mönsterritning och målning. Svar till "Noggrann", p. r., Salt-sjöbaden.

LEDIGA PLATSER.**Ordinarie lärare- eller lärarinne-tjänsten**

vid fasta folkskolan i Lyngsjö församling, Kristianstads län, med folkskole- och småskoleafdelning, litt F, och med nio månaders undervisningstid kungöres härmed ledig till ansökan inom sextio dagar från första kungörandet härom i Post- och Inrikes tidningar. Utom den lagliga lönen och ersättning för öfverläsningstid åtnjuter läraren eller lärarinnan årligen 100 kronors löneförhöjning, till dess han eller hon kommer i åtnjutande af sitt första lagliga ålderstillägg. Skolan, som är belägen vid allmän väg, nära Lyngsjö järnvägsstation, har stor trädgård. Adress Gärds Köpings. Lyngsjö den 1 oktober 1912. Skolrådet.

Ordinarie folkskollärare-befattningen

vid fasta folkskolan (litt. C) vid Ljungby kyrka sökes inom 60 dagar från 5 oktober hos skolrådet i Ljungby, Kalmar län, adr. Ljungbyholm. Lön enligt lag, fortsättningsskola, slöjd. Läge strax invid Ljungbyån och Ljungbyholms järnvägsstation, 1¼ mil från Kalmar.

Inom samma tid sökes vikariatet under vårterminen 1913. Ljungbyholm i oktober 1912. Anders Carlsson. Skolrådets ordförande.

Lärarinne-befattningen

vid mindre folkskola litt. H i Bladhult, Färingtofta församling, Kristianstads län, kungöres härmed till ansökan ledig att sökas hos skolrådet före den 20 november.

Lön enligt lag + ersättning för slöjd och en månads öfvertidsläsning.

Skolrådet.
Adr. Ljungbyhed.

Vid Avesta kommunala mellanskola är en ordinarie ämneslärarinne-befattning i modersmålet och geografi (företrädesvis) ledig att tillträdas fr. o. m. nästa termin. Kompetensvillkor och löneförhållanden enligt kungl. kung. af den 8 dec. 1911. Vederbörlig ansökan, ställd till skolstyrelsens ordf. skall vara inlämnad före den 30 nov. 1912. Avesta den 30 okt. 1912. STYRELSEN.

Ordinarie lärare-(lärarinne)-tjänsten

vid fasta folkskolan i Hylte, litt. F, i Örs församling, Kronobergs län, kungöres härmed till ansökan ledig inom 60 dagar från den 1 oktober detta år. Praktisk bostad i nybyggd skolhus, beläget i vacker trakt ej långt från kyrka och järnvägsstation.

VIKARIAT till nämnda skola för instundande vårtermin äfven ledigt. Ansökningar insändas till skolrådets ordförande, adress M o. h e d a.

Ör den 30 september 1912.

Skolrådet.

Ordinarie folkskollärare-(lärarinne-) befattningen

vid Skyddshemmet i Boda folkskola, Västernorrlands län, kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 januari 1913 med tre månaders ömsesidig uppsägningstid. Aflöningen är 800 kr. pr år jämte fri kost, tvätt, 1 bostadsrum, vedbrand och lyse samt 2 ålderstillägg å 100 kr. hvardera att utgå efter 5 och 10 års tjänstgöring. Ansökan insändes den 18 november till

Skyddshemmet i Boda,
Viskan.

I Vara köpings tyrklassiga komm. samskola är en lärarinnetjänst med undervisningsskyldighet i tyska och engelska språken ledig för vårterminen 1913. Undervisningstid 26 timmar i veckan. Lön för terminen 650 kronor. Ansökningstid till den 1 december. Vara den 7 november 1912.

Samskolans styrelse.

Öfversköterske- och Husmodersbefattningen vid Högbo tuberkulossjukhus nära Falun blir ledig d. 15 nästkommande december. Löneförhållanden: 700 kronor per år samt allt fritt. Ansökningar åtföljda af betygsskrifter och läkarebetyg kunna insändas före den 15 november till undertecknad, som äfven lämnar närmare upplysningar.

Högbo, Falun i okt. 1912.
V. MALMSTRÖM.
Sjukhusets läkare.

Engelska

erhåller plats i liten enkel familj i vacker och frisk trakt på landet, för gifvande af eng. lektioner m. m. Bör något känna till svenska förhållanden. Svar angifvande lönepretentioner, referenser m. m. torde insändas till "F. K." under adress S. Gumælii Annonsbyrå. Stockholm, f. v. b.

En extra ordinarie lärarinnetjänst

vid Sundbo fasta förenade folk- och småskola i Västmanfors församling i Västmanlands län för vårterminen år 1913 sökes hos skolrådet (adr. Västmanfors) före den 1 december 1912. Lön efter 1,100 kr. pr år jämte fri bostad af två rum och kök samt fri vedbrand och vedhuggning.

Skolrådet.

Sjuksköterska

med 600 kronors årlig lön af landstinget samt vid tjänstgöring 1 krona dagligen i kosthållserättning, med Ölands norra prov.-läk.-distrikt till tjänstgöringsområde och station i Borgholm, får plats den 1:sta nästkommande januari. Ansökan med merit- och åldersuppgift samt friskbetyg före den 1 dec. till Provinsialläkaren, Borgholm.

NU GENAST erhåller enkel anspråkslös flicka plats på egendom att läsa läxor med tvenne gossar i elem.-skolans 3:dje och 1:sta klass samt att deltaga i lättare husliga sysslor. Svar jämte betyg, foto., ref. och löneanspr. till "Nu genast", Stigtomta o. r.

En ung dam

behärskande fullkomligt i tal och skrift svenska, tyska, ev. franska, sökes genast för en fin engross & exportaffär. Ben. svar bedes inlämna till Sv. Dagbladets annonskonor sub AB med uppgift af meriter och löneanspråk. Endast prima kraf'er torde besvära sig.

I STILLA HEM på landet i Skåne får

anspråkslös flicka,

som genomgått sjukvårdskurs vid hospital, plats att sköta äldre dam och för öfrigt vara behjälplig med förekommande göromål. Goda rek. fordras. Svar till "A. B.", Ystad p. r.

Hushållerska,

pålitlig och van erh. god pl. å större herreg. Ej landthushåll, köksa finnes. Svar med rek. och lönepret. till "E. T.", Norrköping p. r.

Bildad dam,

skicklig pianist, med godt sätt och god säljareförmåga, erhåller plats som resande för piano-fabrik. Svar med uppgift ålder, föregående platser, referenser, löneanspråk, foto m. m. sändes märkt "Pianist", Svenska Dagbladets hufvudkontor, Stockholm.

Intelligent, bildad, frisk, oberoende yngre dam — med den verkliga kvinnans alla goda egenskaper sökes som

Föreståndarinna

för hemmet hos 30-årig tjänsteman i god samhällsställning (bosatt i Stockholm). Svar med fotografi (som returneras) och närmare upplysningar torde sändas under signatur

"Barnavän"

Svenska Telegrambyrå, Sthlm, f. v. b.

Plats på större kontor

erhåller nu genast en ung dam, kunnig i bokföring samt tyska och engelska språken. Svar med referenser till "Kontorsplats 1912", under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig korrespondent

och maskinskrifverska med några års kontorsvana erhåller genast bra plats på grosshandelskontor. Den, som har språkkunskaper, har företräde. Svar till "Duglig", adress Svenska Telegrambyråns filial, Örebro.

Hos läkare,

änkeman med 2 små barn, 2 jungfrur, och vacker bostad på Skånes västkust, är husföreståndarinneplatsen ledig nu genast för bildad dam (gärna änkefru utan barn) med ordningssinne och förmåga att sprida trenad omkring sig, helst också musikalisk. Svar till Dr E. Lindahl, Barkåkra, med fotografi rekommendationer och uppgift om löneanspråk.

BILDAD FLICKA, barnkär får plats nu genast i familj vid Västkusten som sällskap och hjälp åt husmodern. Något musikalisk önskvärdt. Jungfru finnes. Rek., löneanspråk till "Barnkär", Onsala.

Värdinneplats.

Bildad, sympatisk, huslig, enkel, praktisk, helst engelska språket mäktig, högst 30-årig flicka af god familj och med utpräglat ordningssinne erhåller förmånlig anställning. Svar med foto och uppgift om utbildning, tidigare verksamhet m. m. till "På landegendom" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

KÖPMANNABANKEN,

Fonder 4,000,000 kr.

Hufvudkontor:

Arsenalsgatan 9,

Afdelningskontor:

**Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,**

Deposition

Kapitalräkning

Sparkassa

} 4 %

Fondafdelning. — Kassafack 15 kr.

7,082,000 kr. skola utlottas å 1893 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 2 Dec. och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast 75 öre

erhåles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 3-75 å fem st. för kr. 5:— å sju st. o. för kr. 10:— å femton obligationer. Om minst 5 nummer tagas, portofritt och dragningslista. Beställningar insändas till **OBLIGATIONSKOMTORETT, Stora Nygatan 27, Malmö.****Doktorinnan Erikssons
Hviloheim.**Postadr.: *Arvika.* — Naturskönt läge. Billiga lefnadskostnader.**Wiréns utsökta PARFYMER,** eleganta damers förtjusning!

Erhåles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) *Kgl. Hoflev.*

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Klarabergsgatan 48, 2 tr.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

(LEDIGA PLATSER)

**Vid Tollarps Landt-
hushållsskola,**

(Kristianstads län) anställs en föreståndarinna och en biträdande lärarinna. Kompetens enl. kungl. kungörelsen rörande landt-hushållsskolor.

Platserna tillträdas den 14 januari 1913. Lönen resp. 1,200 och 800 kronor pr år, fri bostad m. m. Kurserna pågå cirka 8 månader af året.

Ansökningar torde insändas senast 1 december till skolans styrelse adress Tollarp.

Styrelsen.

KV. GYMNASIKDIREKTÖR kan få övertaga mindre institut i Tyskland till påsken 1913. Svar till S. W. denna tidnings kontor.

Vikariat

å lärarinnetjänsten vid fasta folkskolan (litt. F.) vid Traneberg i Otterstads skoldistrikt för nästa vårtermin 1 februari—30 juni, sökes senast 1. nästa januari. Lön efter 900 kr. pr år.

I brist på examinerad sökande antages småskollärarinna.

Skolrådet
Adr. *Källandsö.***Vid
Sollefteå Samskola**

förklaras härmed lediga till ansökan tvenne lärarebefattningar, en manlig och en kvinnlig, att tillträdas kommande vårtermin.

Ämneskombination: för lärare, Matematik, Fysik och Kemi; för lärarinna, Biologi och Geografi å högre stadiet, Historia och Matematik å lägre stadiet.

Kompetensvillkor: fil. kandidatexamen med profår eller (för lärarinna) genomgången högre lärarinneseminarium.

Lön: grundlön för lärare 2,500 kr., för lärarinna 1,500 kr.

Läroanstalten, som står under öfverstyrelsens inspektion och därmed lämnar rätt till tjänsteårsberäkning, äger såväl realskolexamens- som dimissionsrätt.

Eventuella förfrågningar besvaras af Skolans rektor, till hvilken ansökan, ställd till Samskolestyrelsen, insändes senast den 20 november.

Sollefteå, 19 Okt. 1912.

HUGO SANDSTRÖM,
Rektor.

NU GENAST erhåller enkel anspråkslös flicka plats å egendom att läsa läxor med tvenne gossar i elem.-skolans tredje och första klass samt att deltaga i lättare husliga sysslor. Svar jämte betyg, foto., ref. och löneanspråk till "Nu genast", Stigtomta p. r.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Åberopa alltid**annonserna i****DAGNY!****GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!****Innehållsförteckning.****Dagens nummer innehåller:**

Kvinnofrågan och mänskoekonomien.

Våra Röda-Korssystrar till kriget.

Anna Wicksell — 50 år. Af *Louise av Ekenstam.*Kvindevalgretten i Danmark. Af *Thora Daugaard.*En orädd svensk kvinna. Af *Sigrid Platen.*Amalia Fahlstedt: Glimtar. Rec. af *Maria Rieck-Müller.*Textilutställningen i Nordiska Kompaniet. Af *B. H.*

Slöjdundervisningen vid våra folkskolor.

Notiser.

**Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**